

Pri varovanju gozdov in preprečevanju gozdne škode posvečamo nevarnosti gozdnih požarov posebno pozornost

Obširno bi lahko razpravljali o pomenu gozdov za našo ljudsko državo. Kot eden najvažnejših gospodarskih sektorjev zavzema gospodarstvo v zveznem in republiškem petletnem planu izredno važno mesto. Petletni plan predvideva na eni strani izgraditev močne lesne industrije, ki bo močan vir državnih dohodkov, racionirano in popolno izkoriščanje gozdov, na drugi strani pa izboljšanje gozdnih naprav in post. pogozdovanje starih posej in goščav. Krasa v površini 9700 ha, ureditev znamenitih gozdov in s tem povečanje našega gozdnega bogastva. Ze prvi petletni plan bo postavil naše gozdarstvo na trdna temelja.

Po pretekli, uničevalni vojni dajejo gozdovi tudi ves potreben les za obnovo celotnega gospodarstva — od orodja in hiš do tovarn, ladij in drugih predmetov. Za enkrat nam morajo dati gozdovi še velike količine drv za kurjavo, dokler nam teh ne bo nadomestil premog in električna energija.

Gozdovi vplivajo tudi na klimatske, zdravstvene, turistične in splošne razmere naše pokrajine. Uravnavajo odtok vode, varujejo naselja in poljedelska zemljišča pred poplavlami in viharji. ter s tem odločilno vplivajo na rodovitnost krajev.

Poleg teh posrednih koristi nam gozdovi dajejo še mnogo postranskih, kot so paša, stelja, smola, gozdni sadžji, lov itd.

Važnost gozdov je pri nas že splošno znana, vendar se tega premalo zavedamo v vsakdanjem življenju. Zato je naša dolžnost, da varujemo gozdove pred mnogimi nevarnostmi, ki jih povzročijo ljudje, živali in rastline ali razni elementarni pojavi (voda, ogenj itd.). Ogenj oziroma požar je najnevarnejši uničevalec gozdov. Zato je važno za vse prebivalstvo, da se podrobneje seznanj z vrstami gozdnih požarov in hitrim ter uspešnim gašenjem.

Gozdni požari se pojavijo največkrat zaradi nepredvidnosti ali malomarnosti ljudi, ki odmetavajo po tleh neugašene vžigalice ali cigaretno ogorke, netiljo v gozdu ali njegovi bližini ogenj brez zadostnih varnostnih ukrepov in ga puščajo nepogašenega. Železniške lokomotive povzročajo z iskrami ali izpadajočimi ogorki požare ob železniški progi. V manjši meri nastanejo požari z namenim podtaknjenjem ognja iz zlobe ali maščevanja, še redkeje pa zaradi strele.

Največja nevarnost za nastanek in razširjenje požara je spomlad (od marca do maja), ko je že skošen sneg, ni pa povsod ozelenela trava in ostalo rastlinstvo. Sušno poletje in zoodnja jesen (september) sta tudi še nevarna za gozdne požare. To sta nam potrdili pretekli dve leti, ko je bilo pri nas v septembru in oktobru precejšnje število gozdnih požarov.

Razen letnega časa vpliva na širjenje požara še dnevni čas. Ponoči, ko nastane hladno in preneha veter, se navadno umiri požar, proti jutru pa, ko zapiba veter (tako zvanj jutranjik), ponovno vzplamti. Na to moramo zlasti opozoriti gasilce in požarne čuvaje, ki morajo budno paziti na navidezno že pogasjen ogenj. Požar se širi navadno najhitreje na slabih (suhih) višinskih tleh in na južnih, jugozanadnih in zapadnih pobočjih, v strminah pa in spodaj navzgor. Hriboviti tereni, ki so pretrgani z jarki, niso tako nevarni za razširitev požarov.

Vrste požarov

Gozdni požari se pojavljajo v glavnem v štirih vrstah: kot talni ali nizki, če se vname le zemeljski pokrov (trava, mah, listje, dračje itd.), kar je navadno v preuredjenih gozdovih. Če prelete iskre zaradi vetra v krošnje in vrhove dreves, se razvije takozvan vršnji ali visoki požar, ki zajame drevesa v višino ter se hitro razvija in razširja, ako ga pravočasno ne preprečimo. Za igličaste gozd je to najnevar-

nejši gozdni požar in ga je zlasti težko pogasiti, če piha močan veter.

Stebelni požar se pojavi le poredkoma, n. pr. če udari strela (treščil) v posamezno suho ali že votlo dreveso ali če jih namerno zažigajo ljudje (pastirji). Ako ga pravočasno ne pogasimo, se razvije v talnega ali vršnega.

Končno poznamo še podtalne ali podzemne požare, t. j. kadar gori pod zemeljsko površino šota, humus (zemlja črniva), korenine in drugo. Ti požari so najpogostejši v votlinah med skalovjem na kraškem svetu. Pojavljajo se sicer redkeje, se pa lahko neopazno razširjajo in trajajo po več dni in tednov. Podzemni požari se lahko razvijejo v talne ali tudi obratno, kjer so za to ugodni pogoji.

Zaradi požarov nastale posledice in poškodbe so zelo različne, kakor so tudi gozdni požari raznovrstni. Odvne so od vrste, obsega in trajanja požarov, od drevesne vrste (iglavci ali listavci), starosti gozdov ter vremena (veter), v katerem so se pojavili.

Talni požar, ki nastane v starem gozdu in hitro preleti površino, ne napravi skoro nobene škode. Če pa se pojavi na

Gozdno bogastvo v službi planskega gospodarstva

zatravljenih tleh z mladim iglastim drevjem, ki ga v celoti in v kratkem času uniči, če je vetrovno vreme, povzroči ogromno škodo.

Vršni požari povzročajo v splošnem največjo škodo, ker ožgo ali uničijo skupino dreves in večje površine gozdov. Navadno pa ti požari ne uničijo lesa popolnoma, ker ga ščiti več ali manj debela skorja (odvisno od drevesne vrste) ter ga moremo večinoma še izkoristiti in uporabiti.

Podtalni požari uničujejo korenine dreves, tako da izgube n. pr. štorovci življenjsko moč in se posuše, visoki drevje pa oporo in se čisto zrubi na tla. Les se lahko izkoristi.

Posredna škoda pa nastane v poslabšanju tal, v manjši odpornosti do gozdnih uničevalcev, predvsem lubadarjev, ter v večjih stroških za ponovno pogozditev. V planinskih in strmih krajih požari lahko povzročijo posredno veliko škodo zaradi nastanka hudournikov, usadov in snežnih plazov.

Splošna navodila za gašenje

Po zakonitih predpisih je dolžan pomagati gasiti požar vsak državljan. Najvažnejše je, da se gozdni požar čim prej ugotovi in javi gozdnj upravi, KLO-Ju, NM ali gasilcem, da se prčne z gašenjem, dokler se požar še ni razširil. Po pojavu požara moramo ohraniti hladno kri in se ne smemo ustrašiti. Navadno se kaže požar nevarnejši, kakor je v resnici. Vendar se je treba potruditi, da preprečimo njegovo širjenje s tem, da odstranimo kolikor mogoče hitro vnet-

ljiv material — suho travo, veje, dračje, treske, mah in drugo — ter odvrčamo požar od gozdnih nasadov, oziroma mladih gozdov.

Pravilno orodje, oprema, obleka in okrepljeno so zelo važna. Gasilci naj bodo po možnosti lahko oblečeni, vendar pa zavarovani pred iskrami. Za ljudi, ki gasijo, je treba preskrbeti dovolj pijače. Prporočamo mrzlo ali toplo kavo, čaj ali sadne sokove z vodo, kar je najlažje pribaviti. Pod nobenim pogojem pa človek, ki gasi, ne sme uživati alkoholnih pijač. Skrbeti je treba tudi za obvezni material. Za gašenje požara je potrebno sledeče orodje: krampi, rovnice, motike, lopate, vile, grablje za prekopavanje tal, zasipavanje in napravo zaščitnih jarkov. Za sečnjo in popravilo drevja in grmovja pa so potrebne sekire, cepinji in žage, za odstranitev trave in praproti pa kose in srpi. Uporaba orodja je odvisna od terenskih razmer, kjer se je pojavil požar. Posebno dobra sredstva so tudi aparati za gašenje požarov sploh (n. pr. Minimax i. dr.), če so na razpolago. V času, ko preti nevarnost požarov, morajo biti osebe za gašenje vedno pripravljene (pri takem delu zaposlene, da se jih

lahko zbere in pošlje na požarišče). Vodja gašenja mora biti tudi že predčasno določen (pri gozdnih upravah, na KLO, pri gasilskih četah itd.).

Pri gašenju mora vladati disciplina; gasilci se morajo ravnati po poveljih voditelja in drug drugemu tovariško pomagati.

Bliža se „Teden matere in otroka“

Ljubezen in spoštovanje, ki ju izkazuje ljudska oblast po svojih organih napram materam, sta med najlepšimi in najglobljim čustvij človeškega rodu. Pesniki opevajo brezmejnost materinske ljubezni. Mnogim pisateljem je, materina podoba neizčrpen vir ustvarjanja. »Na soncu je toplo, a pri materi dobro«, pravi že stari rek.

V prejšnjih časih je bil vse do konca stare Jugoslavije posvečen materam »Materinski dan«. Takrat so naslavljali na matere visoko zvaneče hvalnice, povečevali so sveto domače ognjišče; vendar matere klub temu niso čutile gospodarske in politične enakopravnosti in družbene zaščite.

Stališče mater v novi socialistični Jugoslaviji je docela drugačno. »Teden matere in otroka« ni omejen samo na tisk, kjer bi se materam izrekale hvale in opisovala njihova požrtvovalnost. Svoje pridobitve matere dejansko čutijo. Velika politična in gospodarska osvoboditev se praktično odraža na vseh kulturno gospodarskih področjih.

OBSDOBA

Priče so zaslišane. Preiskava je zaključena. Sodišče mora izreči sodbo.

Kdo je kriv lakote, kdo je kriv, da je dežela opustošena in da je oropra svojih bogastv? Kdo je napravil deželo na rob propada, kdo je kriv, da je najboljša črnozemeljska polja palila suša, da so bila velikanska prostranstva v nevarnosti, da se spremenijo v puščavine?

Lakote in uničevanja dežele niso bili krivi samo Strukovi, Stremouhovi in Sukovniki. Kriv je bil ves prejšnji družbeni red, tisti družbeni red, v katerem nekateri delovno silo kupujejo, drugi pa jo morajo prodajati.

Sodba pa se je mogla glasiti samo — revolucija.

Ta sodba pa ni bila izrečena takrat, ampak v oktobru 1917, ko je delovno ljudstvo vzelo oblast v svoje roke, da bi zgradilo nov družbeni red.

Jugoslavija vodi svojo zunanjo politiko v skladu z neodvisnostjo in suverenostjo države

Sramotna resolucija Informbiroja, skovana na pobudo in pritisk Sovjetske zveze, je prizadejala mednarodnemu delavskemu in naprednemu gibanju veliko škodo, kajti voditelji sovjetske države so v svoji zunanji politiki — vsaj v odnosih do Jugoslavije — krenili s poti revolucionarne preteklosti, Oktobrske revolucije, graditve socializma in Velike domovinske vojne.

Po zloglasni bukareštanski resoluciji je Sovjetska zveza z neštetiimi primeri pokazala, da ji ni mar načel marksizmaleninizma, marveč se je brezobzirno poskušala vmešavati v notranje zadeve socialistične Jugoslavije, ne glede na to, da krši s tem najosnovnejše pravice suverenosti in neodvisnosti.

Leta 1941 je Sovjetska zveza pristopila k Atlantski listini. Ob tej priložnosti je objavila svečano izjavo, ki so jo z navdušenjem sprejeli vsi narodi, ki jih je nacifašizem pregazil in zasužnjil. Izjava se glasi: »Sovjetska vlada je izjavila in izvaja v svoji zunanji politiki načela spoštovanja suverenih pravic narodov. Sovjetska zveza je v svoji zunanji politiki uveljavljala načelo samoodločbe narodov. V svoji narodnosni politiki... izhaja Sovjetska zveza iz tistega načela, v čigar osnovah je priznanje suverenosti in enakopravnosti vsakega naroda. Izhajajoč iz tega načela, brani Sovjetska zveza pravico vsakega naroda do državne neodvisnosti in omejeljske nedotakljivosti svoje države, pravico, da si ustvari tako družbeno ureditev in da si izbere takšno obliko vladavine, kot jo smatra za koristno in nujno z namenom, da zavaruje gospodarski in kulturni razcvet vse države.«

To so bile visoke in lepe besede... Vsakdo bi pričakoval, da se jih bo Sovjetska zveza vedno držala, posebno še v odnosih do novo nastalih držav ljudske demokracije. Toda praksa — posebno po objavi resolucije Informbiroja — je pokazala popolnoma nekaj drugega.

Od svečanih izjav o »suverenosti in enakopravnosti«, o »državni nedotakljivosti«, o »pravici vsakega naroda, da si izgradi takšno družbeno ureditev, ki jo smatra za koristno in nujno«, je sovjetska zunanja politika naredila skok k pozivom na nasilno zrušitev zakonite vlade, ki jo je izvolilo ljudstvo in ki jo ljudstvo tudi podpira. Prav ti pozivi predstavljajo osrednjo točko protijugoslovske informbirojevske gonje, ki jo narekujejo voditelji Sovjetske zveze.

Na pritisk od zunaj, na grožnje in na gospodarsko blokado so jugoslovske delovne množice odgovorile s povečanim tempom dela, z zvišanjem delovne storilnosti, ki je potrebna za hitro izgradnjo socializma. Na vse poskuse vplivanja od zunaj, na neosnovano kritiko, na nesramno obrekovanje in podtikanje, na prikriti grožnje in na druga izzivanja je tudi jugoslovska vlada mirno in odločno odgovorila: »Noben zunanji pritisk ni imel, pa tudi v bodoče

ne bo imel nikakega vpliva na njeno notranjo politiko.« Jugoslavija vodi svojo zunanjo politiko v skladu z neodvisnostjo in suverenostjo države, v skladu z naprednimi načeli miru in sodelovanja med narodi in državami na osnovi enakopravnosti in medsebojnega spoštovanja suverenosti, v skladu z mednarodnimi sporazumi in obveznostmi. To so načela, ki se jih je Jugoslavija vedno držala in ki se jih tudi danes drži, naj je to Sovjetski zvezi in informbirojevskim klevetnikom prav ali ne!

Če skušajo sovjetski voditelji svoje politične neuspehe v gonji proti Jugoslaviji in svojo — prav zaradi te gonje — omajano avtoriteto zavarovati z grobostjo in nasilnostjo, kot jo izraža n. pr. ton njihovih not Jugoslaviji, se brdiko varajo. Demokratična svetovna javnost ni tako kratkega spomina, kakor bi si to nekateri želeli, in dobro pomni svečane izjave o »priznanju suverenosti in enakopravnosti vsakega naroda«, ve za tista načela, ki sta jih Marx in Lenin postavila za temelj pravih demokratičnih odnosov med narodi, posebno v razdobju borbe proti kapitalizmu in imperializmu. Prav tako ji danes ni več prikrilo, da pomeni gospodarski in politični pritisk na Jugoslavijo vmešavanje v notranje zadeve druge socialistične države. Tudi ni nikaka tajnost, da izrablja mednarodna reakcija sedanje »poteze« sovjetske zunanje politike v svoj prid, saj ne mine dan, da bi imperialistični tisk ne izkoristil protijugoslovske gonje za napadanje demokratičnega in naprednega gibanja po vsem svetu.

V svojih revizionističnih težnjah so sovjetski voditelji zabredli na strannoto, teptajo osnovna načela marksizmaleninizma in potvarjajo dejstva. Zanje, veliko bolj kot za koža drugega, veljajo znane Stalinske besede: »Ne more biti zaupanja v voditelje, kjer so voditelji zgnili v trhli demokratični igri, kjer besede ne potrjujejo dela in kjer voditelji gorivo eno — delajo pa drugo!«

vsega v svoji moči, da bi izboljšale življenjski položaj svojih otrok s pomočjo dela. Dečji domovi, jasli in domovi igre in dela, pomagajo materam v skrbi za njihove otroke. Za otroke pa, ki imajo staršev, je strokovno in pomožno osebe v domovih praktični izvrševalec nalog družbe napram otrokom, ki so kot koristni člani pozneje pomagali delovnemu ljudstvu, ne da bi bili v svoji mladosti odvisni od raznih sorodnikov, sosedov in botrin, ki večkrat razen svoje na veliko prikazovane uspešnosti otrokom ne morejo nuditi niti malega dela tega, kar jim nudijo domovi.

Vse množične organizacije, zlasti AFŽ in Rdeči križ nudijo pomoč organom oblasti pri izvajanju in kontroli pravic mater in otrok. Rdeči križ nudi polom zdravstvenih aktivistov nasvete o čistoči, prireja razne tečaje za mlade matere, za nego dojenčkov, da bi se med ženami čim bolj razvil čut za red in čistočo, ki sta med drugim porok za to, da bodo otroci zrasi v zdrav in močan rod. Rdeči križ pomaga nekaterim materam s pleniaci. V letošnjem etu je že razdelil materam 1600 pleniv. V »Teden matere in otroka« bodo prejele matere s številnimi otroki denarni prispevek.

Organizacija Rdečega križa se trudi, da bi na vaseh in mestih matere postavljale higieno, nego in hrano dojenčkov pred vse in da bi si lažje pomagale v naporih za zaščito otrok pred boleznimi.

Matere bodo v novi Titovi Jugoslaviji prve vzgojiteljice otrok, da bodo videli v delu najvišjo čast in dolžnost, da bodo videli v junaštvu osnovno lastnost vsakega državljana in da bodo v družbenem življenju stalno iskali »rili« za pomoč svoji okolici v borbi proti gospodarski in kulturni zaostalosti.

K. M.

Z ustanavljanjem jasli in domov igre in dela ustvarjamo temelj za izvedbo petletnega načrta.

Očetje z odraslimi otroki so obšli ves kraj 40 kilometrov naokoli. V nedeljo so se vrnili k družini z nekaj hrane in s par priberačenimi groši.

Ker to n zadostovalo, so svojo »samopomoč« razširili na krajo, vlome in divjaštvo. Ob takih okoliščinah ni čudno, da župan razbijalo šipe in da si deželni svetnik upa v vas le takrat, kadar ma s seboj denar za podpore.

Poklicno beračenje celih vasi pa ni redkost. V drugih krajih, kjer ne beračijo cele občine, temveč le posamezne družine, ščiti otroke, ki beračijo, pred žandarji prebivalstvo samo. Toda v splošnem policija namenoma spregleduje to početje.

Uradna dovoljenja za beračenje pa so dejstvo, ki dovolj jasno pričča, kako resen je položaj na Thürinškem Zupanu v okrožju Rudolfstadt na primer si niso mogli pomagati in so prebivalstvu porušili, da je že leta brezposelno in da jih obč ne more več podpirati. Župani in policije tistih občin, v katerih b; se lastniki teh dovoljenj za beračenje pojavili, pa nprosijo da njihovo obrt pospešujejo n podpirajo.«

Isto opažamo tudi v drugih deželah, kjer se vlada stari red.

Kaj se je zgodilo? Zakaj ljudje strdajo?

Kaj je na svetu nemara premalo kruha? Ne, dovolj ga je. Meščanski gospodarstveniki se celo pritožujejo, da je žita na svetu preveč. (Nadaljevanje sledi)

M. Iljin

Priroda in ljudje

(Nadaljevanje)

Žito je prišlo do končne postaje. Treba ga je bilo odpraviti dalje. In spet se je odprla luknja, v katero se je vsipalo žito, določeno za gladujoče vasi; lastniki voz so zahtevali za prevoz po tri, po štiri pude od vsakih deset pudov — skoraj polovico!

A tudi tu še ni bilo konca: žito je bilo treba še zmlati. Za mletev je bilo treba plačati pri mlinarju, in sicer spet z žitom.

Končno je prišlo žito v vas. Okrajni pisar in okrajni stavešina sta se lotila dela, sestavljala sta seznam potrebnih. In tedaj so se med gladujoče neopazno vtihotapili tudi taki, ki so imeli v zalogi na tucate vreč žita. Podkupnine so napravile že vse drugačne čudeže!

Koliko kruha so torej dobili gladujoči? Navedimo en primer:

V vasi Ahaševu v samarskem okrožju so razdelili v oktobru 1891 skupno 62 pudov za 699 ljudi. To znese 1,4 kilograma na mesec, manj ko 50 gramov na dan za človeka.

Povrh žita niso dajali vsem gladujočim, ampak samo tistim, ki niso mogli delati: otrokom pod 15 leti in starcem nad 55 let. Žito so dajali torej samo polovici družine.

Kako pa je bilo s tistimi, ki so imeli nad 15 let in manj ko 55 let?

Tem so dejali: Pojdite delat!

A kje naj bi dobili delo?

Nekaj tisoč (od milijonov!) so jih sprejeli na delo pri gradnji železnice in cest, toda nadzorniki niso radi sprejemali ljudi, ki so tako oslabei od lakote, da jim je lopata padla iz rok. Izkoristili so njihovo stisko in jim plačevali skrajno nizke mezd. Dobivali so po deset kopejk na dan in z njimi so se morali tudi sami prehraniti!

Kdor pa ni hotel delati za toliko plač, ga je dal general Anenkov, ki je vodil dela, prepetsti in poslati pod stražo domov.

V mestih pa so bili židovi polni lepakov: »Koncert v korist gladujočim«, »Dobrodolna veselica v prid gladujočim«, »Ples za gladujoče«. Iz rok v roke so romale nabiralne pole in ljudje, ki so od prav te lakote zaslužili tisoče, so darovali po deset, petnaist in celo po pedeset rubljev za ustanovitev dobrodelnih kuhinj.

A gladujoči so kmalu prišli iz mode. Naveličali so se jim pomagati.

Lev Tolstoj je zapisal v septembru 1892:

»Gladujoči! Ljudske kuhinje! Kuhinje! Gladujoči! Saj to vse je že tako staro in tega smo že strašno siti!

Da, vi v Moskvi, v Peterburgu ste se tega naveličali, a tu, kjer nam stoji od

jutra do večera pod okni in pred vrati in kjer ne moreš iti po ulici, ne da bi slišal venomer iste besede: »Dva dni že nisimo jedli, poslednjo ovco smo pojedli. Kaj bo z nami? Prav na koncu smo. Pomremo naj torej?«, tu smo — kakor je to priznanje sramotno — tega že tako siti, da gledamo nanje kakor na svoje sovražnike... Da, naveličali smo se jih. A oni hočejo vendar tudi jesti, hočejo vendar tudi živeti.«

SVETOVNI RED IN SVETOVNI NERED
Kakšen naj bo nov družbeni red?

Družbeni red bi moral biti tak, da bi ne bilo bede ne lakote, ne zatiranja človeka po človeku.

Če hočemo odpraviti lakoto, ne zadostuje, da si nabavimo stroje in prisilimo zemljo, da daje več žita.

V nekaterih drugih deželah daje zemlja več pridelka, kakor v Rusiji pred revolucijo. Tam izvrstno obdelujejo zemljo, imajo dobre pluge, močne konje, stroje in gnojila. Toda ali mar ljudje tam ne stradajo?

V rokah imam nemški list »Berliner Tageblatt« številka 370 z dne 6 avgusta 1932. Vsebuje obširen članek o bedi na Thürinškem. Iz tega članka podajamo nekaj odlomkov:

»Preteklo jesen so se morala okrožja odločiti, da odpuste iz svojih zavodov hiralce, pohablence in bolnike, ker obč ne niso več zmagovali svojega dežela pri stroških... da, celo težke bolnike iz umobolnic so morali spet pustiti med ljudi...«

Kot značilen primer naj nam služi vas Frankenheim. Skoraj ves kraj s 1200 prebivalci je brezposelen. Preteklo poletje n. mogel župan cele tri mesece izplačati niti pare podpore in je prebivalstvo napotil k nabiranju jagod in drugim možnostim za »samopomoč«. Ko pa je prišla zima, je postal položaj brezupen. Da ne bi od lakote poginila, je začela vsa vas beračiti.